

T.C. GENÇLİK VE
SPOR BAKANLIĞI

AFETTEN ETKİLENEN
GENÇLERİN
GÜÇLENDİRİLMESİ
DESTEK PROGRAMI

Deprem Bölgesindeki Otizimli Gençler için Spor ve Yaşam Becerileri Projesi Değerlendirme Raporu

Proje No: 62235

T.C. GENÇLİK VE
SPOR BAKANLIĞI

AFETTEN ETKİLENEN
GENÇLERİN
GÜÇLENDİRİLMESİ
DESTEK PROGRAMI

Deprem Bölgesindeki Otizimli Gençler için Spor ve Yaşam Becerileri Projesi Değerlendirme Raporu

Proje No: 62235

Şubat 2026

Hazırlayanlar

Dr. Nursinem Şirin

Uzm. Merve Elmaslı

Klinik Psk. Dilan Aytaç

Yonca Cingöz

Tasarım ve baskı

Muzaffer Doğan

Şubat 2026

Bu çalışma Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından desteklenen Deprem Bölgesindeki Otizmli Gençler için Spor ve Yaşam Becerileri Projesi kapsamında hazırlanmıştır. Proje kapsamında gerçekleştirilecek tüm faaliyetler ücretsizdir. İçerik tamamıyla proje yürütücüsünün sorumluluğu altındadır ve proje yürütücüsünün görüşünü yansıtan içeriklerden Gençlik ve Spor Bakanlığı sorumlu değildir.

© 2026, Tohum Türkiye Otizm Erken Tanı ve Eğitim Vakfı. Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, Vakfın yazılı izni olmadan yeniden basılamaz, çoğaltılamaz, kopyalanamaz ve satılamaz.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Tohum Otizm Vakfı Hakkında	8
1. Afet ve Acil Durumlarda Otizm Spektrum Bozukluğu	9
a. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) Nedir?	9
b. Afet ve Acil Durumlarda Otizmliler Bireyler	10
2. 6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinin Ardından	14
a. Eğitici Oyuncak ve Teknolojik Eğitim Kiti Projesi	14
b. Özel Eğitim ve Destek Eğitim Konteynerleri	14
c. Her Sınıf Bir Tohum Projesi	16
ç. Eğitim, Farkındalık ve Savunu Faaliyetleri	18
d. Burs Desteği	23
3. Deprem Bölgesindeki Otizmliler Gençler için Spor ve Yaşam Becerileri Projesi	24
a. Projenin Arkaplanı ve Amacı	24
b. Projenin Faaliyetleri	26
c. Projenin Etkisi: Veriler ve Katılımcı Deneyimleri	32
4. Sonuç ve Öneriler	42
EKLER	44

Önsöz

Tohum Türkiye Otizm Erken Tanı ve Eğitim Vakfı (Tohum Otizm Vakfı) olarak, 2003 yılından bu yana otizmlili bireylerin erken tanılanması, nitelikli eğitim hizmetlerine erişimi, toplumsal yaşama katılımı ve bağımsız yaşam becerilerinin desteklenmesi için çalışıyoruz. Bu çalışmaların önemli bir parçası da otizmlili bireylerin yaşamın her alanında olduğu gibi afet ve acil durumlara hazırlık, müdahale ve iyileşme süreçlerinde görünür kılınması ve kapsayıcı biçimde desteklenmesidir.

Bu rapor, Gençlik ve Spor Bakanlığı desteğiyle 1 Mart 2025 - 30 Ocak 2026 tarihleri arasında Malatya'nın Yeşilyurt ilçesinde bulunan Rönesans 1 Konteyner Kentte hayata geçirilen Deprem Bölgesindeki Otizmlili Gençler için Spor ve Yaşam Becerileri Projesi'ni ortaya çıkaran gereksinimleri, uygulama sürecini ve sonuçlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Rapor dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde otizm spektrum bozukluğu ile ilgili temel bilgiler, bu bireylerin afet ve acil durumları nasıl deneyimledikleri ve bu koşullardaki özgün ihtiyaçları açıklanmaktadır. İkinci bölümde 6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinin ardından otizmlili bireylerin yaşadıkları zorluklar, Tohum Otizm Vakfı'nın depremlerden etkilenen otizmlili bireyler ve aileleri için sunduğu acil destekler ve gerçekleştirdiği projeler anlatılmaktadır. Üçüncü bölümde "Deprem Bölgesindeki Otizmlili Gençler için Spor ve Yaşam Becerileri Projesi"nin amacı, faaliyetleri ve etkisiyle ilgili elde edilen veriler paylaşılmaktadır. Dördüncü ve son bölüm ise proje sonucunda edinilen deneyimler ve önerilere ayrılmıştır.

Raporda paylaşılan deneyimlerin, bulguların ve önerilerin özel gereksinimlilik, otizm spektrum bozukluğu, özel eğitim, spor ve afet yönetimi üzerine çalışan tüm paydaşlar için yol gösterici olmasını, otizmlili bireylerin ve ailelerinin afet sonrası iyileşmelerine ve güçlenmelerine, daha sağlıklı bir yaşam sürmelerine katkıda bulunmasını dileriz.

Tohum Otizm Vakfı

Tohum Otizm Vakfı Hakkında

Tohum Otizm Vakfı, 15 Nisan 2003 yılında otizm spektrum bozukluğu olan çocukların erken tanısının konulması, özel eğitimle topluma kazandırılmasına öncülük edilmesi ve bu hizmetlerin yurt çapında yaygınlaştırılması amacıyla kurulan, kâr amacı gütmeyen ve kamu yararını gözeten bir sağlık ve eğitim vakfıdır.

Vizyonumuz, ülkemizdeki otizmliler çocukların erken tanılanmasını ve tanı alan çocukların ve ailelerinin sağlık, eğitim, meslek edinimi, istihdam, bağımsız yaşam ve kapsayıcı eğitim gereksinimlerinin dünya standartlarında karşılanmasını sağlamaktır. Misyonumuz, otizmliler çocuklar, gençler ve aileleri, ayrıca kaynaştırma ortamlarında hizmet alan diğer özel gereksinimli çocuklar, gençler ve aileleri için;

- Çağdaş toplum koşullarında yaşamlarını sürdürebilmeleri için bilgi ve destek gereksinimlerinin karşılanması,
- Eğitim kadrolarının yetiştirilmesi, eğitim ve araştırma yapılmasının sağlanması,
- Özel eğitim ve kaynaştırma alanlarında, ilişkili meslek dallarında kapasitenin artırılması ve eksik meslek elemanlarının Türkiye'ye kazandırılması yönünde çalışılması,
- Ülke çapında yürütülen sağlık ve eğitim hizmetlerinin desteklenmesi ve iyileştirilmesi,
- Meslek edindirme, bağımsız yaşam ve sosyal yaşam imkânlarının desteklenmesi ve geliştirilmesi,
- Savunu çalışmalarıyla yasal düzenlemelerin ve politikaların iyileştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması,
- Bilinçli bir kamuoyunun oluşturulması,
- Amacına yönelik çalışmalarda diğer kamu ve özel kurum ve kuruluşlarıyla etkin iş birlikleri yapılması,
- Otizm konusunda tarama, ayrıntılı değerlendirme ve tanılama süreçlerinin dünya standartlarına getirilmesi ve ülke çapında yaygınlaştırılması,
- Otizmliler çocukların erken yoğun özel eğitim almaları, en az kısıtlayıcı eğitim ortamından yaşamın tüm evrelerinde kaynaştırmaya kadar tüm gereksinimlerinin karşılanması için kapasite oluşturulması,

Otizmlı bireylerin eğitiminde Princeton Çocuk Gelişim Enstitüsü'nden (Princeton Child Development Institute - PCDI) aldığımız know-how'ı ve eğitim programlarını uygulayarak model okul oluşturulması ve modelin ülke genelinde yaygınlaştırılmasının sağlanmasıdır.

Vakıf kurulduğu 2003 yılından bugüne otizmlı bireyler için nitelikli ve bilimsel eğitim sunma, otizmlı bireylerin yaşamsal hakları konusunda savunu yapma, toplumda otizme yönelik farkındalık yaratma ve eğitim, toplumsal yaşam, istihdam gibi çeşitli alanlarda otizmlı bireyler için erişilebilir ve kapsayıcı projeler üretmektedir. **23 yılda toplam 55 ulusal ve uluslararası proje** geliştirerek, Türkiye'de **2.8 milyon otizmlı çocuk, aile bireyi ve öğretmenin** yaşamında fark yaratmıştır.

1. Afet ve Acil Durumlarda Otizm Spektrum Bozukluğu

a. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) Nedir?

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), kısaca otizm olarak adlandırılmaktadır. Doğuştan gelen ve genellikle yaşamın ilk yıllarında fark edilen, bireyin iletişim, sosyal etkileşim ve davranışlarını etkileyen karmaşık bir nörogelişimsel farklılıktır. Otizmlı çocukların fiziksel gelişimleri ve dış görünüşleri diğer çocuklardan farklı değildir ancak davranışlarında belirgin farklılıklar vardır. Otizmin belirtileri en erken, yaşamın altıncı ayında fark edilebilmektedir. Belirtiler "sosyal iletişim ve etkileşim sorunları" ile "tekrarlayan/takıntılı davranışlar ve sınırlı ilgiler/etkinlikler" olmak üzere iki ana başlıkta toplanmaktadır:

Sosyal iletişim ve etkileşim sorunları arasında;

İsmi söylendiğinde bakmama,

Göz kontağı kurmama ya da kısa süreli kurma,

Sanki orada değilmiş gibi davranma,

Kişilerin ilgisine kayıtsız kalma,

Konuşmama ya da garip konuşma,

Bay-bay yapma ya da istediği bir şeyi işaret etme gibi basit jestleri yapmama,

Arkadaşlarının oyunlarına katılmama, mış gibi oyunları oynamama gibi belirtiler sıralanabilir.

Tekrarlayan/takıntılı davranışlar ve sınırlı ilgiler/etkinlikler arasında ise;

- Uzun süreli sallanma ya da çırpınma gibi tekrarlayan davranışlar yapma,
- Bazı sesleri, sözcükleri ya da cümleleri tekrarlama,
- Oyuncakları veya nesnelere belirli bir sıraya göre tekrar tekrar dizme,
- Belirli nesnelere veya konulara aşırı odaklanma,
- Günlük düzenine, rutinlerine aşırı bağımlı olma ve ani düzen değişikliklerine aşırı tepki verme gibi belirtiler yer alır.

Ayrıca duyuşsal uyarılara karşı alışılmadık tepkiler verme (örneğin, gürültüye duyarlılık nedeniyle kulaklarını kapatma) ya da belirli duyuşsal deneyimlerin peşinden gitme (örneğin, sürekli olarak belirli dokulara dokunma) gibi belirtiler de görülebilir. Çocuklarında sıralanan bu özelliklerden ya da davranışlardan bazılarını gözlemleyen ailelerin bir çocuk ve ergen psikiyatristine başvurmalarında fayda vardır.

Otizm, günümüzde en sık rastlanan nörogelişimsel farklılıklardan biri olup, **her 31 çocuktan 1'ini** etkilediği kabul edilmektedir. Ülkemizde kaç otizimli birey olduğu bilinmemektedir ancak 31'de 1 oranını ülkemizin nüfusuna uyarladığımızda **2,5 milyonun üzerinde bireyin otizimli olduğu**, bunların **703.000'inin 0-18 yaş** arasındaki çocuklardan oluştuğu tahmin edilmektedir.

b. Afet ve Acil Durumlarda Otizimli Bireyler

Afet, bireylerin ve toplumun günlük yaşamını ciddi biçimde kesintiye uğratan, can ve mal kayıplarına yol açabilen ve yerel imkânlarla başa çıkılamayan olağanüstü olaylardır. Deprem, sel, fırtına, yangın gibi doğal ya da insan kaynaklı olaylar, etkileri büyük olduğunda afet olarak değerlendirilir. Afetler herkes için zorlayıcıdır; ancak çocuklar, yaşlılar ve özel gereksinimli bireyler afetlerden daha fazla etkilenir. Rutinlerin bozulması, kalabalık ortamlar, yüksek sesler ve belirsizlik bu bireylerde ciddi güvenlik ve psikolojik riskler oluşturabilir.

Otizimli bireylerin dış görünüşlerinde belirgin bir fark bulunmamaktadır. Bu nedenle afet sırasındaki ve sonrasındaki kaotik ortamda ilk bakışta otizimli oldukları fark edilmeyebilir. Ancak iletişim güçlükleri, tekrarlayan davranışlar ve ses, yoğun ışık, koku, kalabalık gibi duyuşsal hassasiyetler afet anında belirgin hale gelebilir. Örneğin tehlikeyi fark edememe veya tehlikeye uygun tepki verememe, tehlikeyi fark etse bile kaçamama veya yetişkine haber verememe, dokunulmaya karşı hassas olma,

yönergeleri, soruları ve konuşmaları anlayamama, kaçma, bulunduğu ortamdan izinsiz uzaklaşma gibi davranışlar sergileyebilirler. Vücutlarında bir yaralanma varsa bunu paylaşamayabilir; ağrı, acı gibi durumlara beklenmedik tepkiler verebilirler. Bu özellikler, otizmlı çocukların afet ve acil durumlara uyum süreçlerini güçleştirmekte ve onları tipik gelişim gösteren akranlarına kıyasla daha yüksek risk altına sokmaktadır. Araştırmalar, afet sırasında ve sonrasında özel gereksinimli bireylerin tipik gelişim gösteren yaşitlarına göre **2-3 kat** daha fazla tehlikeye maruz kaldığını ve yaralandığını göstermektedir.

Afetlerin yol açtığı yaşam koşullarındaki değişiklikler ve eğitim sürecinin kesintiye uğraması da otizmlı çocukların gelişim gereksinimleri açısından önemli riskler barındırmaktadır. Sürekli, sistematik, yoğun ve bireyselleştirilmiş özel eğitimin otizmlı çocuklar için temel düzeyde bir ihtiyaç olduğu dikkate alındığında, eğitime ve diğer desteklere erişimde yaşanan aksaklıklar yeni beceriler öğrenilmesini engelleyebilmekte, hatta var olan becerilerin gerilemesine neden olabilmektedir. 6 Şubat depremlerinin ardından yürütülen saha gözlemleri, sivil toplum raporları ve özel eğitim alanındaki değerlendirmeler; otizmlı çocuklarda kaygı düzeyinde artış, uyku sorunları, yeme problemleri, iletişimde gerileme ve sorun davranışlarda belirgin artış yaşandığını ortaya koymaktadır. Özellikle rutinlerin ani biçimde bozulması, tanıdık ortamların kaybı ve duyuşal yükün artması; bazı çocuklarda yoğun ağlama, içe kapanma ya da donma tepkilerine, bazılarında ise öfke nöbetleri ve kendine zarar verme davranışlarında artışa yol açmıştır. Eğitim ortamlarına erişimde yaşanan belirsizlik ve uzun süreli kesinti, akademik becerilerin yanı sıra öz bakım ve sosyal becerilerin sürdürülmesini de zorlaştırmıştır. Rutinlerin bozulması, güvenli alanların ortadan kalkması ve artan stres faktörleri; otizmlı çocuklarda tekrarlayan ve/veya agresif davranışlarda artışa, duyuşal düzenleme becerilerinde zorlanmaya ve

iletişim becerilerinde gerilemeye yol açabilmektedir. Bu durum, afet sonrası planlama süreçlerinde yalnızca fiziksel barınma değil, yapılandırılmış eğitim ve psikososyal destek mekanizmalarının da eş zamanlı olarak ele alınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tüm bu etkiler, afet ve acil durumlara yönelik planlama, müdahale ve iyileştirme süreçlerinde otizmliler çocukların özel gereksinimlerinin bütüncül ve kapsayıcı bir yaklaşımla ele alınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Özellikle otizmliler ve diğer özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan planlar, olası riskleri azaltacak ve müdahaleyi kolaylaştıracaktır.

2. 6 Şubat Depremlerinin Ardından

Tohum Otizm Vakfı 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından, afet bölgesindeki otizmliler bireylere, ailelerine, öğretmenlerine, yerel sivil toplum kuruluşlarına, arama kurtarma ekiplerine ve saha gönüllülerine yönelik kapsamlı bir destek süreci başlattı. Bu süreçte sahada çok yönlü ve eş zamanlı çalışmalar yürütüldü. Hayata geçirilen saha çalışmaları ve projeler kapsamında bugüne kadar toplam **2.868'i otizmliler çocuk ve genç, 5.736'sı aile bireyi ve 308'i öğretmen** olmak üzere **42.540 kişiye** ulaşıldı. Afet sonrası dönemde yürütülen bu çalışmalarla, bir yandan acil gereksinimlere yönelik destekler sunulurken, diğer yandan otizmliler bireylerin ve ailelerinin güvenliği, eğitimin sürekliliği ve kalitesi ile psikososyal iyilik hâllerini önceleyen orta ve uzun vadeli, sürdürülebilir bir yaklaşım benimsendi. Bu bölümde depremin ardından Vakfın sahada yürüttüğü başlıca çalışma ve projelere yer verilmektedir.

a. Eğitici Oyuncak ve Teknolojik Eğitim Kiti Projesi

Deprem sonrası dönemde otizmliler çocuklar; yaşadıkları kaybı, çevresel değişimleri ve rutinlerin bozulmasını anlamakta güçlük yaşadı, bu durum kaygı düzeylerinin ve sorun davranışlarının artmasına yol açtı. Evlerine dönememeleri, sevdikleri oyuncakların ve eğitim materyallerinin enkaz altında kalmasıyla birlikte, çadır ve konteyner kentlerdeki ortamın yoğun, gürültülü ve kalabalık olması çocuklar için ciddi bir stres kaynağı hâline geldi. Bu koşullar bir arada değerlendirildiğinde, afet bölgesindeki otizmliler çocukların günlük yaşamlarını ve serbest zamanlarını daha işlevsel geçirmelerini desteklemeye yönelik acil ve hedeflenmiş bir destek gereksinimi ortaya çıktı.

Eğitici Oyuncak ve Teknolojik Eğitim Kiti Projesi, bđlgedeki otizmlilerin eğitim, oyun ve dđzenli gđnlđk etkinliklere erişimini desteklemek amacıyla hayata geçirildi. Proje kapsamında 0-18 yaş aralığındaki otizmlilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun eğitici oyuncaklar, eğitim materyalleri ve tablet, kulaklık gibi teknolojik cihazlar temin edilerek ailelere ulaştırıldı. Bugüne kadar **6 ilde ve 45 köyde 1.327 Eğitici Oyuncak Kiti ve 854 Teknolojik Eğitim Kiti** olmak üzere toplam **2.181 kit** ihtiyaç sahibi otizmlilerle çocuklara teslim edildi.

Tablo 1: Eğitici Oyuncak ve Teknolojik Eğitim Kiti Projesi özet tablosu

Saha Ziyareti Yapılan Şehirler	Eğitici Oyuncak Kit Sayısı	Teknolojik Eğitim Kit Sayısı	Toplam Ulaştırılan Kit Sayısı
Adana	149	164	313
Adıyaman	119	117	236
Elazığ	18	-	18
Gaziantep	6	-	6
Hatay	619	291	865
Kahramanmaraş	55	55	110
Malatya	151	110	261
Osmaniye	157	97	254
Diğer*	53	20	73
Toplam	1327	854	2181

* Afet etkisiyle farklı illere göç etmiş otizmli bireyleri temsil etmektedir.

b. Özel Eğitim ve Destek Eğitim Konteynerleri

Afet bölgesindeki koşullar göz önünde bulundurulduğunda, otizmli çocukların eğitime ne zaman ve hangi şartlarda başlayabileceklerine ilişkin belirsizlik hem çocuklar hem de aileleri için ciddi bir risk oluşturdu. Bu belirsizliğin uzun sürmesi, çocukların daha önce kazandıkları gelişimsel becerileri kaybetme olasılığını arttırdı. “Özel Eğitim ve Destek Eğitim Konteynerleri Projesi” afet bölgesinde yaşayan otizmli çocukların eğitimlerinin kesintiye uğramasını önlemek amacıyla hayata geçirildi. Proje kapsamında konteyner kentlerde oluşturulan özel eğitim konteynerleri aracılığıyla otizmli çocukların güvenli, yapılandırılmış ve öngörülebilir ortamlarda eğitime devam edebilmeleri; kesintisiz ve nitelikli özel eğitime yeniden erişmeleri hedeflendi. Bu süreçte çocukların günlük yaşamlarında düzenli rutinlerin yeniden oluşturulması amaçlanırken, sahada görev yapan öğretmenlerin otizm alanındaki bilgi ve uygulama kapasitelerinin güçlendirilmesi de projenin temel bileşenleri arasında yer aldı. Proje kapsamında **Adıyaman, Hatay** ve **Malatya’da** özel eğitim konteynerleri oluşturuldu.

Tohum Otizm Vakfı Destek Eğitim Konteyneri

Malatya Yeşilyurt Rönesans 1 Konteyner Kent içerisinde Sağlık Bakanlığı Otizm, Zihinsel Özel Gereksinimliler ve Nadir Hastalıklar Daire Başkanlığı ve Malatya Sağlık Müdürlüğü iş birliğiyle “Tohum Otizm Vakfı Destek Eğitim Konteyneri” hayata geçirildi. Konteynerde 2,5 ay boyunca **29 otizmlı çocuk ve gence toplam 281 saat özel eğitim desteği** sunuldu, **2 kere aile eğitimi düzenlendi** ve gönüllü **çocuk ve ergen psikiyatristleri aracılığıyla sağlık muayeneleri** gerçekleştirildi. Proje kapsamında imzalanan protokolle konteyner Malatya İl Sağlık Müdürlüğü ve Yeşilyurt Milli Eğitim Müdürlüğü yönetimine bırakıldı.

Umut Kent Özel Eğitim Sınıfı Konteynerleri

Adıyaman ve Hatay'da kurulan Umut Kentlerde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda açılan **4 özel eğitim sınıfı konteynerinin** fiziki donanımı ve özel eğitim materyalleri sağlandı. Konteynerde görev yapan özel eğitim öğretmenlerine 4 eğitim öğretim yılı boyunca **teorik ve iş başında eğitim sunuldu; aileler için**

uygulamalı atölyeler düzenlendi. Proje kapsamında **16 otizmli ve özel gereksinimli öğrenciye, 32 anne-babaya ve 8 özel eğitim öğretmenine** ulaşıldı. Proje 2025 yılında tamamlandı.

c. Her Sınıf Bir Tohum Projesi

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel eğitim sınıflarının eğitim, teknoloji ve sınıf içi materyallerle donatılmasını ve bu sınıflarda görev yapan öğretmenler ile ailelerin desteklenmesini amaçlayan bir sınıf donanımı ve kapasite geliştirme projesidir. Proje

kapsamında otizmliler için bireysel gereksinimlerine uygun eğitim ortamlarının oluşturulması ve bu ortamların sürdürülebilir biçimde kullanılması hedeflenmektedir. Her Sınıf Bir Tohum Projesi'yle bugüne kadar Türkiye genelinde **46 şehirde 225 özel eğitim sınıfına** destek sunuldu.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından deprem bölgesinde yalnızca günlük yaşam değil, eğitim faaliyetleri de ciddi biçimde sekteye uğradı. Birçok okul hasar gördü, sağlam durumda olan okullarda ise eğitim ve teknolojik materyaller kullanılamaz hâle geldi. Oysa özel eğitim sınıflarında her bir beceri alanı için farklı materyallere, görsel desteklere, teknoloji kullanımına ve yapılandırılmış oyun alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu koşullar altında otizmliler öğrenciler, öğretmenler ve aile bireyleri hem materyallere erişim hem de bu materyallerin etkili kullanımı konusunda desteğe gereksinim duydular. Bu gereksinim doğrultusunda, projenin deprem bölgesindeki uygulamaları kapsamında bölgedeki özel eğitim sınıflarının eğitim ve teknoloji altyapısının güçlendirilmesi, otizmliler için nitelikli eğitim erişiminin desteklenmesi ve öğretmenler ile ailelerin otizm alanındaki bilgi ve uygulama becerilerinin artırılması amaçlandı. Proje kapsamında **9 şehirde** toplam **45 özel eğitim sınıfına** destek sunuldu. Bu projeye özel eğitim sınıflarının eğitim ve teknoloji altyapısı güçlendirildi. Otizmliler ve diğer özel gereksinimli öğrenciler için daha nitelikli eğitim ortamları oluşturulurken, öğretmenler, aileler, okul yönetimi ve akranlar da desteklendi. Böylece hem afet sonrası koşullarda otizmliler için çocukların eğitiminin sürekliliği sağlandı hem de tüm okul iklimine etki edildi.

Tablo 2: Her Sınıf Bir Tohum Projesi özet tablosu

Saha Ziyareti Yapılan Şehirler	Ulaşılan Sınıf Sayısı	Ulaşılan Öğrenci Sayısı	Ulaşılan Öğretmen Sayısı	Ulaşılan Anne-Baba Sayısı
Adana	1	8	2	16
Adıyaman	7	31	14	62
Elazığ	2	14	8	28
Gaziantep	1	6	2	12
Hatay	10	74	40	148
Kahramanmaraş	6	37	18	74
Malatya	16	80	38	160
Mersin	1	28	8	56
Osmaniye	1	40	18	80
TOPLAM	45	318	148	636

ç. Eğitim, Farkındalık ve Savunu Faaliyetleri

Tohum Otizm Vakfı 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri öncesinde de otizmlili bireylerin güvenlik, afet ve acil durumlara ilişkin becerilerini geliştirmeye yönelik bilgilendirme ve eğitim projeleri yürütmekteydi. Depremın ardından afet ve acil durumlarda otizmlili bireyler ve ailelerine yönelik bilgilendirme, eğitim sunma, kapasite geliştirme ve savunu faaliyetleri yoğun biçimde devam etti.

Dayanışma Hattı

6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinin hemen ardından bölgedeki otizmlili çocukların ailelerinden gelen talepleri karşılamak için bir dayanışma hattı açıldı ve 450'nin üzerinde telefon görüşmesi yapıldı. Bu görüşmelerde depremden etkilenen otizmlili çocukların aileleri bez, yiyecek, giysi, ilaç ve çocukları için önemli olan araç-gereçler gibi temel gereksinimlerini iletiler. Bu gereksinimler kamu kurumlarına, yerel STK'lara, çatı kuruluşlara ve bölgede insani yardım yapan gönüllülere iletilerek karşılandı.

Afet Bölgesinde Çalışanlara Yönelik İçerikler

Depremi hemen ardından, arama kurtarma ekiplerinin otizmlı çocukları tanıyabilmeleri, onlara nasıl yaklaşmaları gerektiğini bilerek etkili iletişim kurabilmeleri, olası zorluklar karşısında uygun biçimde müdahale edebilmelerini sağlamak amacıyla “Arama Kurtarma Ekipleri Bilgilendirme Kılavuzu” hazırlandı. Bu kılavuz 32.200 kişiye ulaştırıldı.

**Afet dönemlerinde
otizmlı bireylere yardım ederken
nelere dikkat etmeliyiz?**

**Kılavuza erişmek için
karekodu okutunuz**

Depremi ardından sahada görev alan ve sürece sonradan dâhil olan insani yardım gönüllülerinin yanı sıra saha gönüllüleri, sağlık çalışanları, kamu personeli, kolluk kuvvetleri ve arama kurtarma ekiplerini de kapsayacak biçimde; özel gereksinimli bireyler hakkında doğru ve erişilebilir bilgi sunmak amacıyla Türkiye Down Sendromu Derneği, Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı ve Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) iş birliğiyle Afet Bölgesinde Çalışan Uzmanlara ve Gönüllülere Yönelik Broşür hazırlandı. Bu broşür dijital ve basılı biçimde yaygınlaştırıldı.

AFET BÖLGESİNDE ÇALIŞAN UZMANLARA VE GÖNÜLLÜLERE YÖNELİK BROŞÜR

AFET VE ACİL DURUMLARDA
DOWN SENDROMU, OTİZM, SEREBRAL
PALSİ TANISI OLAN BİREYLERE
NASIL DESTEK OLMALIYIZ?

**Kılavuza erişmek için
karekodu okutunuz**

Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı
SEREBRAL PALSİ
TÜRKİYE

Webinarlar

Afet sonrası sürecin yalnızca otizmliler için değil, aileler, bakım verenler ve sahada bulunan herkes için zorlayıcı olduğuna dikkat çekmek; ailelere yol gösterici öneriler sunmak ve doğru bilgiye erişimi desteklemek amacıyla webinarlar yaptık. Bu kapsamda, afet ve acil durumlarda otizmliler için nasıl yaklaşılması gerektiğine odaklanan **“Afet ve Acil Durumlarda Otizmliler Bireyler”** webinar serisiyle **1.267 kişiye**, depremin birinci yılında gerçekleştirilen **“Afetlerde Özel Gereksinimli Bireyler: 6 Şubat Depremleri”** webinarı ile **218 kişiye** farkındalık ve eğitim desteği sunuldu.

WEBINAR SERİSİ

3 Afet ve Acil Durumlardan Korunmak İçin Otizmliler Bireylere Hangi Beceriler Kazandırılmalı

KONUŞMACI:
Dr. Erkan Kurnaz

16.03.2023 | 19.30

TOHUM OTİZM VAKFI

WEBINAR SERİSİ

1 Afet ve Acil Durumlarda Otizmliler Bireyler

KONUŞMACI:
Tohum Otizm Vakfı
Eğitim AR-GE Direktörü Nursinem Şirin

22.02.2023 | 19:30

TOHUM OTİZM VAKFI

WEBINAR SERİSİ

2 Afet ve Acil Durumlar Sonrası Özel Gereksinimli Bireyler ve Ailelerine Yaklaşım

KONUŞMACI:
Prof. Dr. Aylin İLDEN KOÇKAR

01.03.2023 | 20.00

TOHUM OTİZM VAKFI

TOHUM OTİZM VAKFI

WEBINAR

Afetlerde Özel Gereksinimli Bireyler: 6 Şubat Depremleri

8 Şubat Perşembe | 20:00

Dr. Nursinem Şirin
Eğitim AR-GE Direktörü
Tohum Otizm Vakfı

Özgür Kocak
Eğitim Direktörü
Türkiye Down Sendromu Derneği

Turgay Arık
Rüde
Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı
Metin Sabancı Özel Eğitim ve
Rehabilitasyon Merkezi

zoom
Canlı

Tablo 3: Webinarların özet tablosu

Webinar Adı	Konuşmacı Adı	Ulaşılan Kişi Sayısı
Afet ve Acil Durumlarda Otizimli Bireyler	Dr. Nursinem Şirin	454
Afet ve Acil Durumlar Sonrası Özel Gereksinimli Bireyler ve Ailelerine Yaklaşım	Prof. Dr. Aylin İlden Koçkar	415
Afet ve Acil Durumlardan Korunmak İçin Otizimli Bireylere Hangi Beceriler Kazandırılmalı	Dr. Erkan Kurnaz	398
Afetlerde Özel Gereksinimli Bireyler: 6 Şubat Depremleri	Dr. Nursinem Şirin & Özgür Konuk & Turgay Arık	218
TOPLAM		1.485

Afet ve Acil Durum Eğitimleri

“Afet ve Acil Durumlarda Otizimli Bireyler” başlığı altında düzenlenen **12 farklı eğitimle** toplam **208 özel eğitim öğretmenine** ulaşıldı. Eğitimlerde, otizimli bireylerin afet ve acil durum öncesi önlem alma, afet ve acil durum anında uygun tepki verme,

afet ve acil sonrasında uygun tepki verme becerileri ve bu güvenlik becerilerinin öğretim yöntemleri öğretmenlere aktarıldı.

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM) desteğiyle İstanbul depremine hazırlık odaklı yürütülen **“Otizmli Bireyler İçin Afet Hazırlığı: Güvenli ve Erişilebilir Destek”** projesinde, olası bir afet durumunda otizmli bireylerin güvenliğini sağlamak için otizm alanında çalışan STK'lara, otizmli çocukların ailelerine, öğretmenlerine, İstanbul

Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı çalışan itfaiye personellerine ve Afet Platformu üyesi olan, arama kurtarma ve insani yardım alanında çalışan STK'ların gönüllülerine teorik ve uygulamalı eğitimler gerçekleştirildi. Bu eğitimlere toplam **85 birey** katıldı. Eğitimlerde otizmli bireyleri tanıma, otizmli bireylerle iletişim kurma, olası bir kriz ya da öfke nöbeti sırasında doğru biçimde destek olma konuları paylaşıldı. Ayrıca itfaiye personelleri, arama kurtarma ve insani yardım çalışanları ve gönüllüleriyle birlikte Tohum Otizm Vakfı Eğitim Kurumları'nda uygulamalı tatbikatlar düzenlendi.

Savunu Faaliyetleri

Afet ve acil durumlarda otizmli bireylerin ihtiyaclarinin görünür kılınması, afet planlarına dâhil edilmesi, erişilebilir hizmetlerin yaygınlaştırılması ve kapsayıcı politikaların geliştirilmesine yönelik kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarıyla yapılan görüşmelerde öneriler paylaşıldı. Bu süreçte Afet Platformu'na ve Eğitim Reformu Girişimi Afet Dönemi Eğitim Paylaşım Grubu'na üye oldu. Her iki platformun toplantıları yakından takip edildi. Yapılan çalışmalarda otizmli ve diğer özel gereksinimli bireylerin gereksinimleri ve çözüm önerileri sunuldu. Bununla birlikte STGM desteğiyle hayata geçirilen proje kapsamında "Otizmli Bireyler İçin Afet Hazırlığı: Güvenli ve Erişilebilir Destek Projesi Uygulama Sonuçları ve Öneriler" başlıklı bir savunma notu hazırlandı.

d. Burs Desteği

Depremden etkilenen bölgelerden otizmli iki çocuğa, Tohum Otizm Vakfı Özel Eğitim Okulları'nda eğitim bursu desteği sağlandı. Otizmli bireyler için yoğun ve sürekli özel eğitimin iletişim, sosyal etkileşim ve bağımsız yaşam becerilerinin gelişiminde taşıdığı önem dikkate alındığında, bu burs desteği öğrencilerin eğitimlerinin kesintiye uğramadan sürdürülmesine katkı sağladı. Aynı zamanda deprem sonrası dönemde

hem öğrencilerin hem de ailelerinin psikososyal açıdan desteklenmesine yardımcı oldu. Burs desteği kapsamında; öğrencilerimizden biri **Eylül 2023 – Haziran 2026** tarihleri arasında toplam **34 ay (2 yıl 10 ay)**, diğeri ise **Nisan 2024 – Nisan 2026** tarihleri arasında toplam **24 ay (2 yıl)** süreyle eğitim burs desteği aldı.

6 Şubat depremlerinin ardından Tohum Otizm Vakfı tarafından yürütülen bu çalışmalar, afetin ilk anından itibaren otizmlili bireylerin ihtiyaçlarına yönelik çok katmanlı ve eş zamanlı bir müdahale yaklaşımının mümkün olduğunu göstermiştir. Acil destekten eğitimin sürekliliğine, kapasite geliştirmeden savunma faaliyetlerine uzanan bu süreç, sahada edinilen deneyimle birlikte daha hedefli ve yapılandırılmış programların geliştirilmesi için önemli bir zemin oluşturdu. Bu birikim doğrultusunda, “Deprem Bölgesindeki Otizmlili Gençler İçin Spor ve Yaşam Becerileri Projesi” hayata geçirildi.

3. Deprem Bölgesindeki Otizmlili Gençler İçin Spor ve Yaşam Becerileri Projesi

a. Projenin Arkaplanı ve Amacı

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından afet bölgesinde yaşayan otizmlili gençler, tipik gelişim gösteren yaşlıtlarına kıyasla eğitim, sosyal yaşam ve günlük rutinlerine geri dönme konusunda daha fazla güçlük yaşadılar. Deprem yarattığı ani ve köklü çevresel değişimler, otizmlili bireylerin ihtiyaç duyduğu yapılandırılmış ortamların ve öngörülebilir günlük düzenlerin ortadan kalkmasına neden oldu. Bu durum, özellikle ergenlik ve gençlik dönemindeki otizmlili bireyler için hem gelişimsel hem de psikososyal açıdan ciddi riskler doğurdu.

Deprem sonrası dönemde otizmlili gençlerin önemli bir bölümünün eğitim süreci uzun süre kesintiye uğradı. Sosyal etkileşim kurma, yeni beceriler öğrenme ve mevcut becerilerini sürdürme fırsatları sınırlandı. Oysa otizmlili bireyler için spor, özbakım, günlük yaşam ve mesleki beceriler; yalnızca fiziksel gelişimi değil, aynı zamanda iletişim, öz düzenleme, problem çözme ve toplumsal uyum becerilerini de destekleyen önemli alanlardır. Afet sonrası süreçte, tipik gelişim gösteren bireyler için çeşitli spor, sanat ve sosyal destek mekanizmaları devreye girmiş olsa da, otizmlili gençler özel gereksinimleri nedeniyle bu hizmetlere büyük ölçüde erişemedi. Bu koşullar altında otizmlili gençlerin güvenli ve erişilebilir ortamlara ulaşmaları, sağlıklı rutinler oluşturabilmeleri, fiziksel olarak aktif olabilmeleri, sosyal izolasyon ve stres

düzeylerinin azaltılması, günlük yaşam, spor ve mesleki beceriler kazanmalarına yönelik destek ihtiyacı uzun süre devam etti. Afet sonrası döneme özgü koşulları gözetken, kapsayıcı ve yapılandırılmış spor ve yaşam becerileri programlarına duyulan gereksinim daha görünür hâle geldi.

Otizimli ve özel gereksinimli bireylerin bakımından sorumlu olan aile bireyleri de depremden doğrudan etkilendi. Konteyner kent koşullarında yaşamlarını sürdürmeye çalışan aileler, sınırlı fiziksel ve sosyal olanaklar içinde çocuklarının artan destek ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştılar. Bu süreçte ailelerin en temel gereksinimleri; çocuklarının gelişimini nasıl destekleyebileceklerine dair bilgiye erişmek, deprem sonrası ortaya çıkan kaygı, gelişimsel ya da davranışsal gerileme ve uyum güçlükleriyle nasıl başa çıkabilecekleri konusunda yönlendirilmek ve sosyal destek mekanizmalarına erişebilmek oldu.

Öte yandan, deprem bölgesinde otizmli ve özel gereksinimli bireylerle çalışan öğretmenlerin mesleki donanımları ve deneyimleri de farklılık gösteriyordu. Afet koşullarında çalışmak, mevcut eğitsel zorluklara ek olarak kriz yönetimi, davranışsal destek, spor ve günlük yaşam becerileri öğretimi gibi alanlarda ek bilgi ve beceri gerektiriyordu. Öğretmenlerin hem otizmli gençlerle daha etkili çalışabilmeleri hem de afet sonrası koşullarda mesleki dayanıklılıklarını koruyabilmeleri için uygulamaya dönük mesleki gelişim fırsatlarına duydukları ihtiyaç da bu süreçte daha belirgin biçimde gözlemlendi.

Tohum Otizm Vakfı ile Malatya İl Sağlık Müdürlüğü iş birliğiyle Temmuz 2023'te Malatya'nın Yeşilyurt ilçesinde bulunan Rönesans 1 Konteyner Kentte "Tohum Otizm Vakfı Destek Eğitim Konteyneri" kurulmuş ve yaklaşık 2,5 ay boyunca burada eğitim çalışmaları yürütülmüştür. Proje sonunda konteyner, Malatya İl Sağlık Müdürlüğü ve Yeşilyurt İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne devredilmiştir. 2025 yılı itibarıyla aynı konteyner kentte, İl Sağlık Müdürlüğü'ne ait dört konteynerde Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü iş birliğiyle eğitim ve serbest zaman faaliyetleri sürdürülmekteydi. Ancak fiziki koşulların sınırlılığı, araç-gereç eksiklikleri ve öğretmenlerin otizmli gençlerle çalışma konusunda destek ihtiyacı devam etmekteydi. Deprem sonrası dönemde Malatya'da yürütülen çalışmalar kapsamında edinilen saha deneyimi ve İl Sağlık Müdürlüğü'yle kurulan güçlü iş birliği, bu bölgede yeni ve daha kapsamlı bir müdahale programının geliştirilmesi için zemin oluşturdu. Bu çerçevede, Rönesans 1 Konteyner Kentte yaşayan otizmli gençlerin mevcut ihtiyaçlarına doğrudan yanıt vermek, spor, günlük yaşam ve beceri temelli etkinlikler yoluyla gençleri desteklerken aileleri

ve öğretmenleri de sürece dahil etmek amacıyla “Deprem Bölgesindeki Otizmliler için Spor ve Yaşam Becerileri Projesi” geliştirildi. Proje, konteyner kentte yaşayan 37 otizmliler ile zihin yetersizliği ve Down sendromu tanısına sahip 8 genci kapsayacak biçimde, 11 aylık bir uygulama süreci için planlandı.

Projenin temel hedefleri; deprem sonrası dönemde gençlerin spor ve yapılandırılmış günlük yaşam etkinlikleri yoluyla desteklenmesi, fiziksel ve psikolojik iyilik hallerinin güçlendirilmesi ve günlük yaşamda daha bağımsız olmalarına katkı sağlanması oldu. Buna ek olarak, ailelerin afet sonrası koşullarda çocuklarının ihtiyaçlarına daha etkili yanıt verebilmeleri için desteklenmesi, otizmliler ve özel gereksinimli bireylerle çalışan öğretmenlerin mesleki becerilerinin geliştirilmesi ve yerel paydaşlar nezdinde farkındalığın artırılması amaçlandı. Proje, deprem sonrası koşullara uyumlu, kapsayıcı ve uygulanabilir bir destek yaklaşımının sahada denenmesini sağladı.

b. Projenin Faaliyetleri

Proje Mart 2025 tarihinde başlayıp Ocak 2026 tarihinde tamamlandı. Proje ekibinde bir proje koordinatörü, bir eğitim koordinatörü ve bir danışman yer aldı. Eğitim koordinatörü ve proje danışmanı Tohum Otizm Vakfı Özel Eğitim Okulu'nda uzun yıllardır çalışan, otizmlilerle çalışma deneyimi olan ve Vakfın eğitim programını yaygınlaştırma projelerinde deneyim kazanmış personellerdir. Proje koordinatörü Vakfın eğitim projelerini yazma ve yürütme konularına hâkim alan uzmandır. Ayrıca Rönesans 1 Konteyner Kentte İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde görev yapan koordinatör ile projenin açılışı, iş başındaki süpervizyonlar ve çevrim içi vaka toplantılarının planlanması süreçlerinde yakın iş birliği yürütüldü. İzleyen bölümde 11 aylık süreç boyunca yürütülen faaliyetler paylaşılmaktadır:

1. İhtiyaç analizi yapılması

Konteynerde otizmlilerle çalışan öğretmenler ve otizmlilerle çocukların aileleri için eğitim programları hazırlanması planlandı. Öğretmenler için hazırlanacak programın kapsamlı ve işlevsel olması için çevrim içi bir uygulama üzerinden veri toplama formu oluşturuldu. Amaç öğretmenlerin eğitim programına ilişkin gereksinimlerini, görüş ve önerilerini belirlemektir. Elde edilen verilere göre en çok gereksinim duyulan eğitim konularının;

- Sorun davranışları önleme ve sorun davranışlarla baş etme stratejileri,
- Dil ve iletişim becerilerinin öğretimi,

☀️ Yeni bilgi ve beceriler kazandırma,

☀️ Özbakım ve hijyen becerilerini kazandırma olduğu belirlendi.

Aile bireyleri ise aşağıdaki konularda bilgi sahibi olmaya ihtiyaçlarının olduğunu paylaştılar;

☀️ Bağımsız yaşama hazırlık ve mesleki becerileri kazandırma,

☀️ Sosyal becerileri kazandırma,

☀️ Çeşitli güvenlik becerilerinin öğretimi,

☀️ Serbest zaman becerilerini kazandırma.

2. Spor ve günlük yaşam konteynerlerinin oluşturulması

Konteynerlerin donanımlarını sağlamak için Tohum Otizm Vakfı Özel Eğitim Okulu formatörlerinin ve sahadaki öğretmenlerin görüşleri alındı. Spor konteyneri için gençlerin fiziksel gelişimlerini destekleyecek spor malzemeleri; günlük yaşam konteyneri için bağımsız yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik, günlük yaşam evi için gerekli mutfak gereçleri, temizlik ekipmanları, kişisel bakım ürünleri ve diğer gerekli araç-gereçler belirlenerek temin edildi.

3. Konteynerlerin tanıtılması

Proje kapsamında kullanılacak konteynerlerin tanıtılması ve proje hakkında bilgilendirme yapılması amacıyla bir açılış etkinliği gerçekleştirildi. Etkinlikte, proje paydaşları ile konteyner kentte yaşayan ailelerin bir araya gelmesi ve projenin duyurulması hedeflendi. Açılış etkinliğine kamu temsilcileri, konteyner kentte görev yapan öğretmenler, aileler, otizimli bireyler ve Vakıf temsilcileri olmak üzere

toplam 43 kişi katıldı. Malatya Vali Yardımcısı Sn. Talat Tabur ve il müdürlükleri temsilcilerinin katılımıyla konteynerlerin açılışı gerçekleştirildi. Açılış sonrası günlük yaşam evi konteyneri ziyaret edilerek, otizmli bireylerin bağımsız yaşam becerilerini desteklemeye yönelik materyaller tanıtıldı. Spor salonu konteynerinde ise fiziksel etkinliklerin otizmli bireyler üzerindeki fiziksel, sosyal ve davranışsal katkıları paylaşıldı. Ayrıca Vakfın 2023 yılında kurduğu Destek Özel Eğitim Konteyneri ziyaret edilerek önceki çalışmalar ve mevcut projenin gelişim süreci aktarıldı. Programın devamında il temsilcileri ve ailelerle bir araya gelinerek tanışıldı ve temsilcilerle iş birliği olanakları değerlendirildi. Etkinlik, otizmli bireylerin ailelerinin katıldığı ve yerel düzeyde yaşanan güçlükler ile projeden beklentilerin paylaşıldığı bir atölye çalışmasıyla tamamlandı.

4. Eğitici eğitimi programının geliştirilmesi ve uygulanması

Otizmli gençlere spor, günlük yaşam ve mesleki becerileri kazandırmak için eğitim programları ve bu bireylerle çalışan öğretmenlere yönelik eğitici eğitim programları geliştirildi. 10-14 Haziran 2025 tarihlerinde gerçekleştirilen ve **12 öğretmenin katıldığı eğitimler 5 gün yüz yüze** olarak sunuldu. Eğitimlerde otizm spektrum bozukluğunun tanımı ve özellikleri, otizmli bireylerin istihdam süreçleri, etkili öğretim uygulamalarıyla yeni becerilerin öğretimi (pekiştirme, davranışa şekil verme), iletişim becerilerinin geliştirilmesi (ortak dikkat, jest kullanımı, fırsat öğretimi, alternatif ve destekleyici iletişim sistemleri), sorun davranışları önleme ve sorun davranışlarla baş etme stratejileri ile hijyen ve günlük yaşam becerilerinin öğretimi başlıkları ele alındı. Eğitim programına EK-1'den ulaşabilirsiniz. Eğitim sürecinde ön test-son test uygulamaları yapılarak öğretmenlerin bilgi ve farkındalık düzeylerindeki değişim izlendi ve sonuçlar öğretmenlerin bilgi düzeylerinde belirgin bir artış ve yüksek memnuniyet düzeyi olduğunu gösterdi.

5. Spor ve günlük yaşam evi konteynerlerinin kullanılması

Konteynerlerde otizmlı çocuk ve gençlere Yeşilyurt Halk Eğitim Merkezi aracılığıyla görevlendirilen öğretmenler tarafından eğitim ve kurslar sunuldu. Bireysel ya da özel gereksinim durumlarına göre 2-3 kişilik gruplar halinde planlanan kurslardan öğrenciler dönüşümlü olarak yararlandı. Spor konteynerinde ince ve kaba motor beceriler, spor ve egzersiz becerileri desteklenirken; günlük yaşam evi konteynerinde temizlik yapma, oda toplama, ütü yapma ve bilgisayar kullanma gibi günlük yaşam ve mesleki beceriler öğretildi. Ayrıca resim yapma, kutu oyunu oynama, müzik aleti kullanma gibi becerilerin öğretimi de programlara eklenerek serbest zaman becerileri desteklendi. Proje boyunca **14'ü kız, 27'si erkek olmak üzere 41 birey**, proje faaliyetlerinden ve konteynerlerden faydalandı.

6. İş başında süpervizyonların sunulması

Eğitici eğitimlerinin tamamlanmasının ardından, Eğitim Koordinatörü tarafından saha ziyaretleri sürdürüldü. Bu ziyaretler sırasında öğretmenlere 2-4 Eylül 2025, 18-20 Kasım 2025 ve 15-17 Aralık 2025 tarihlerinde iş başında 3'er günlük süpervizyon programı uygulandı. Eğitim koordinatörü süpervizyonlar sırasında öğretmenlerin uygulamalarını izledi, ardından öğretmenlere bilgi verme, model olma, geribildirim sunma aşamalarını takip ederek iş başında süpervizyon sundu. Süpervizyon hem öğretmenlerin mesleki becerilerine ve uygulamalarına hem de otizmlı öğrencilerin bireysel eğitim programlarının geliştirilmesine yönelik biçimde sunuldu. Böylece öğretmenlerin otizmlı bireye özgü program hazırlama ve otizmlı bireylerle çalışma becerileri eşzamanlı olarak geliştirildi.

7. Vaka toplantıları düzenlenmesi

Eğitici eğitimlerini izleyen süreçte, eğitim koordinatörü öğretmenlerin otizmlı bireylerle sahada yaşadıkları deneyimleri, düzenlediği çevrim içi vaka toplantıları aracılığıyla düzenli olarak takip etti. Vaka toplantılarında öğretmenler, otizmlı bireyleri eğitirken karşılaştıkları zorlukları somut vakalar üzerinden diğer öğretmenlerle ve koordinatörle paylaştı. Bu zorluklara yönelik çözüm önerileri ele alındı ve bireysel ihtiyaçlara göre eğitim programlarının uyarlanması planlandı. Ayrıca öğretmenlerin gereksinimleri doğrultusunda otizmlı bireylerin eğitiminde sıklıkla kullanılan “etkinlik çizelgeleri ile öğretim” konusu ele alındı. Bu süreç sayesinde yüz yüze süpervizyonlar çevrim içi vaka toplantılarıyla desteklendi. Öğretmenlerin mesleki gelişimi süreç boyunca izlenerek, eğitimlerin sahada uygulanabilirliği ve otizmlı bireylerin eğitim süreçlerinin niteliği güçlendirildi.

8. Otizmlı bireylerin ailelerine eğitimler sunulması

Eğitim koordinatörü saha ziyaretleri sırasında otizmlı bireylerin ailelerine yönelik **dört aile eğitimi düzenledi**. Eğitimlerde, ailelere çocuklarının kişisel hijyen, serbest zaman ve günlük yaşam gibi becerilerini nasıl destekleyebilecekleri, afetin çocukları üzerindeki etkileriyle nasıl başa çıkabilecekleri, afet sonrası koşulların ortaya çıkardığı yeni ihtiyaçları nasıl yönetebilecekleri, afet ve acil durumlarda çocuklarıyla ilgili neler

yapmaları gerektiğine ilişkin güncel bilgiler ve bilim temelli uygulamalar aktarıldı. Ayrıca Tohum Otizm Vakfı'nın yayınları arasında yer alan **Sağlıklı Bedenler: Kızlar İçin ve Erkekler İçin** serisi ile **Otizm Spektrum Bozukluğunda Eğitim, Terapi ve Tedavi Uygulamaları: Anne-Babalar İçin Başucu Rehberi** ailelerle paylaşıldı. Bu çalışmalar sonucunda ailelerin sürece katılım motivasyonu arttı, çocuklarının eğitim süreçlerine daha aktif katılımları desteklendi ve aile-öğretmen iş birliği güçlendirildi.

9. İçeriklerin Tohum Otizm Vakfı Eğitim Portalı'na yüklenmesi

Proje kapsamında güncellenen ve geliştirilen özbakım ve günlük yaşam becerilerinin öğretimine yönelik içerikler [Tohum Otizm Vakfı Eğitim Portalı](#)'nda yer alan "Modül 20: Öz Bakım Becerilerini Kazandırmak" adlı bölüme yüklendi. Güncel içerikler dijital öğrenme aracı aracılığıyla tüm kullanıcılarla paylaşıldı.

10. Sınırlılıklar

Eğitici eğitimlerinin ardından, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Halk Eğitim Merkezlerinde kurslara geçici olarak ara verilmesi nedeniyle konteynerdeki faaliyetlere üç hafta ara verildi. Konteynerlerin yeniden faaliyete geçmesiyle birlikte 34 otizimli genç eğitime devam etti. Bununla birlikte, projenin bitiş ayı olan Ocak 2026 tarihinde tekrar deprem bölgesindeki konteynerlerin tamamen kapatılacağı bilgisi geldi. Proje süresince konteynerlerin tam olarak ne zaman kapatılacağına belirsiz olmasının, bu alanlarda sunulan eğitsel desteklerin sürekliliğini olumsuz yönde etkilediği gözlemlendi.

c. Projenin Etkisi: Veriler ve Katılımcı Deneyimleri

1. Eğitim programına ilişkin veriler

Projenin faaliyetleri kapsamında hazırlanan eğitim programı, 10-14 Haziran 2025 tarihlerinde Malatya ili Yeşilyurt ilçesinde gerçekleştirildi. Program, otizmlili bireylerle çalışan eğitimcilerin mesleki bilgi ve yeterliliklerini artırmaya yönelik olarak planlandı. **5 gün boyunca süren eğitime 12 eğitimci** katıldı. Eğitimin etkililiğini değerlendirmek amacıyla eğitimcilere 25 sorudan oluşan çoktan seçmeli ön test ve son test hazırlandı. Ön test eğitimler başlamadan hemen önce, son test eğitim konuları tamamlandıktan sonra uygulandı. Bulgular, eğitim sonrasında eğitimcilerin bilgi düzeylerinde önemli bir artış olduğunu göstermektedir. Eğitimcilerin ön test ve son test verilerinin karşılaştırılması olarak sunulduğu veriler Tablo 4'te paylaşılmaktadır.

Tablo 4: Eğitici eğitimi ön test - son test sonuçları

KOD	Eğitim Öncesi Değerlendirme	Eğitim Sonrası Değerlendirme
Eğitimci 1	68	80
Eğitimci 2	68	92
Eğitimci 3	44	76
Eğitimci 4	60	88
Eğitimci 5	36	76
Eğitimci 6	56	_*
Eğitimci 7	60	80
Eğitimci 8	68	76
Eğitimci 9	56	75
Eğitimci 10	52	68
Eğitimci 11	80	96
Eğitimci 12	80	96
Ortalama	60	82

* Son gün eğitime katılmadı.

Eğitimlerin ardından katılımcılara eğitim konularına ve sürece ilişkin değerlendirme anketleri sunuldu. Katılımcı geribildirimleri ve değerlendirme puanları, eğitimin içerik, süre, sunum ve etkileşim boyutlarında yüksek düzeyde memnuniyet sağladığını göstermektedir. Örneğin Eğitimci 7 *“Bu eğitimin bana çok fazla şey kattığını daha öğrenecek şeyin olduğunu fark ettim.”* ve Eğitimci 3 *“Otizmli bireylere karşı verilecek eğitimlerin hangi derecede nasıl fayda göstereceğini öğrendim.”* cümleleri ile eğitimin etkisini vurguladı. Eğitimci 5 *“Hangi çocuğa nasıl bir beceri vereceğim hakkında planlamalar yapmayı düşünüyorum.”* diyerek öğrendiği bilgileri nasıl kullanacağına ilişkin görüşlerini paylaşırken, Eğitimci 9 *“Ailelerin de eğitilmesi ve bireylerin durumunu kabul etmesi hakkında eğitim verilmesini düşünüyorum.”* diyerek ailelere de çeşitli eğitimler sunulması gerektiğini vurguladı.

2. Süpervizyona ilişkin veriler

Proje kapsamında ayda 3'er gün olmak üzere toplam 9 gün sahada iş başında gözlem ve süpervizyon çalışmaları gerçekleştirildi. Bu süreçte eğitimcilerin

öğrencilerle uygulamaları iş başında gözlemlendi ve geribildirimler sunuldu. Ayrıca öğrencilerin programları ve bireysel gelişimleri değerlendirildi. Süpervizyonlar sırasında eğitimcilerin iş birliğine açık ve istekli olduğu; materyallerin genel olarak düzenli, amacına uygun ve işlevsel biçimde kullanıldığı belirlendi. Bununla birlikte su altyapısının bulunmaması, bazı özbakım ve günlük yaşam becerilerinin öğretimini sınırlandıran bir durum olarak tespit edildi.

Gözlemler sırasında otizmli gençlerin dikkat, motivasyon, iletişim ve sorun davranışlarına yönelik bireysel değerlendirmeler yapıldı. Etkinliklerin yapılandırılması, pekiştireç sistemlerinin kullanımı ve görsel desteklerin uygulanması konularında eğitimciler rehberlik edildi. Uygulamalar sonucunda, bireyselleştirilmiş öğretim düzenlemelerinin öğrencilerin katılımını ve öğrenme sürecini olumlu yönde etkilediği gözlemlendi. Süreç boyunca gözlemlenen öğrencilerin bir etkinlik sırasında etkinlikle meşgul olma düzeylerinin **%75 ile %100 arasında değiştiği** gözlemlendi.

Projenin saha ziyaretleri sırasında ailelere yönelik bilgilendirme ve uygulama çalışmaları yürütüldü, özbakım becerilerinin öğretimi konusunda rehberlik sağlandı. Ailelerden genel olarak olumlu geribildirimler alınmakla birlikte, daha fazla materyal

desteği ve aileler için dzenli bilgilendirme toplantıları planlanması geribildirimleri alındı. Yine ailelerin gereksinimlerine dayalı olarak planlanan eğitim konularında revize yapıldı.

3. Katılımcıların projeye ilişkin deneyimleri, gürüş ve önerileri

Projedeki faaliyetlerin tamamlanmasının ardından **10'u eğitimci, 10'u aile bireyi olmak üzere projeden faydalanan 20 kişiden** projenin etkilerine ilişkin deneyim, gürüş ve önerilerin alınması planlandı. Ayrıca projeyi yakından takip eden 1 kamu görevlisinin de gürüş ve önerileri alındı. Veri toplama sürecine ilişkin aşağıdaki basamaklar izlendi:

- Verilerin iki biçimde toplanması kararlaştırıldı: İlk olarak aileler ve kamu görevlisiyle telefon gürüşmesi yapılması, ardından da konteynerdeki eğitim koordinatörü aracılığıyla öğretmenlere bir çevrim içi form iletilmesi planlandı.
- Her grup için farklı soru setleri hazırlandı.
- Öğretmenler için oluşturulan veri toplama formu "demografik bilgiler" ve "proje faaliyetlerinin etkisinin değerlendirilmesi" olmak üzere 2 bölümden oluşmaktadır.

☀ Benzer biçimde aileler ve kamu görevlisi için hazırlanan soru setlerinde de öncelikli olarak demografik bilgilere ve ardından proje faaliyetlerine ilişkin sorulara yer verildi.

☀ Oluşturulan soru setleri ve çevrim içi forma ilişkin proje danışmanından görüş ve onay alındı.

☀ Soru setlerinin ve formun güncellenmesinin ardından 2 hafta boyunca veriler toplandı.

☀ Toplamda 10 aile bireyi ve 1 kamu temsilcisi telefonla arandı. 10 öğretmene çevrim içi form eğitim koordinatörü aracılığıyla iletildi ve veri toplandı.

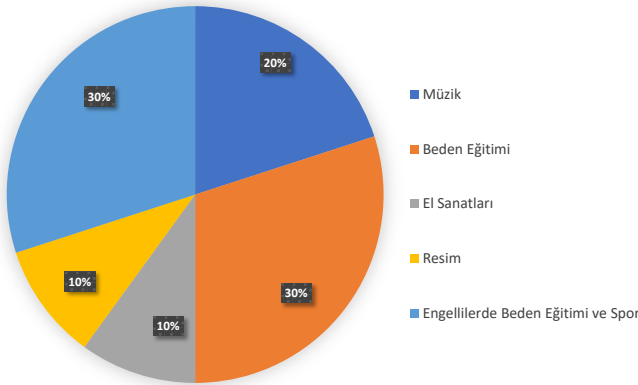
☀ Aile bireylerinden, kamu temsilcisinden ve öğretmenlerden elde edilen veriler içerik analiziyle analiz edildi, öğretmen, aile ve okul müdürlerinin eğilimleri frekanslarla açıklandı ve böylece bulgular ortaya konuldu.

İzleyen bölümde eğitimcilerden, aile bireylerinden ve kamu görevlilerinden elde edilen verilere yer verilmektedir.

Eğitimcilerden Elde Edilen Veriler

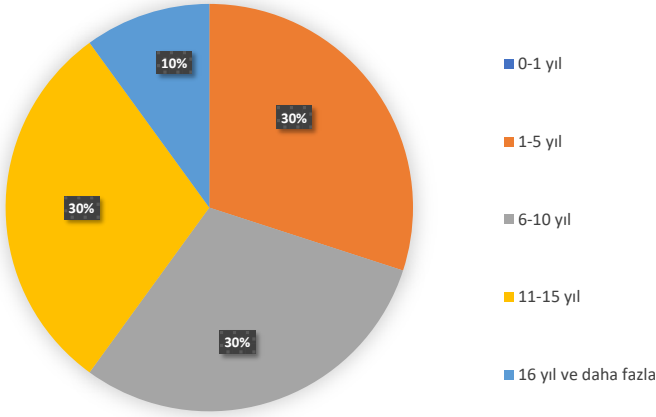
Çevrim içi form aracılığıyla iletilen veri toplama aracı 10 eğitimci tarafından dolduruldu. Eğitimcilerden elde edilen veriler aşağıda paylaşılmaktadır.

Demografik bilgiler: Bu kapsamda, eğitimcilerin branşları, çalıştıkları öğrencilerin yetersizlik durumları ve öğrencilerin yaş grupları hakkında bilgiler elde edildi. Grafik 1 eğitimcilerin branşlara göre dağılımını göstermektedir.

Grafik 1: Eğitimcilerin branş dağılımları

Eğitimcilerin %30'u (n=3) beden eğitimi ve spor öğretmenliği, %30'u (n=3) engellilerde beden eğitimi ve spor öğretmenliği, %20'si (n=2) müzik öğretmenliği, %10'u (n=1) resim öğretmenliği ve %10'u (n=1) da el sanatları öğretmenliği programından mezun olmuştur. Bu grubun %80'i (n=8) lisans mezunu, %20'si (n=2) ise yüksek lisans mezunudur. Eğitimcilerin çalışma sürelerinin yüzdelik dağılımları Grafik 2'de gösterilmektedir. Grubun %30'unun (n=3) 1-5 yıl arası, %30'unun (n=3) 6-10 yıl arası, %30'unun (n=3) 11-15 yıl arası ve %10'unun (n=1) 16 yıldan daha fazla çalışma deneyimi vardır.

Grafik 2: Eğitimcilerin çalışma süreleri

Eğitimciler bugüne kadar başta otizm, zihin yetersizliği ve Down Sendromu olmak üzere çeşitli yetersizlik gruplarıyla çalışmışlardır. Çalışılan diğer gruplar arasında bedensel yetersizlik, görme yetersizliği, işitme yetersizliği ve çoklu yetersizlik bulunmaktadır.

Proje faaliyetlerinin etkisine ilişkin deneyim, görüş ve öneriler: Bu bölümde eğitimcilere projenin genel etkisine, eğitim programına, spor ve günlük yaşam evi konteynerlerine, aile eğitimlerine ve vaka toplantılarına ilişkin görüş ve önerileri soruldu. Bulgular aşağıdaki biçimdedir:

☀ Eğitim ve süpervizyon süreçlerine dahil olan eğitimcilerin %70'i projenin etkisini (n=7) iyi, %30'u (n=3) ise çok iyi biçimde değerlendirdi.

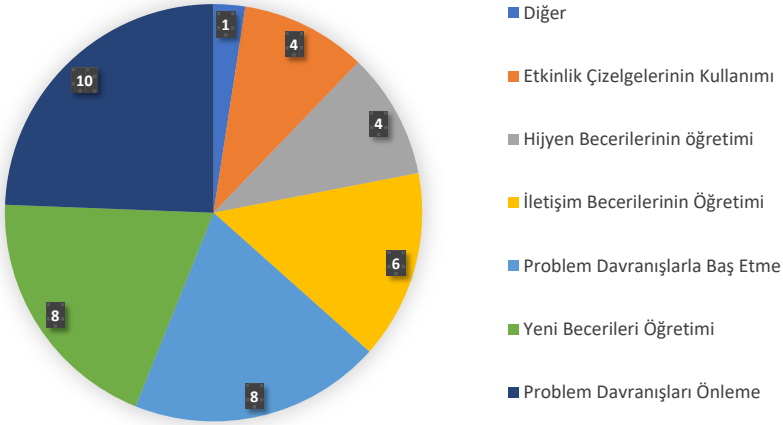
☀ Eğitimcilere "Projenin hangi faaliyeti bölgeniz için en etkili faaliyet oldu?" sorusu

sorulduğunda %80'i (n=8) en etkili faaliyetin spor konteyneri olduğunu söylediler. Ardından sırasıyla günlük yaşam konteyneri, vaka toplantıları ve bir hafta süren eğitici eğitimi programı gelmektedir.

☀ Eğitimcilerle "Konteyner kentte yaşayan otizmli gençler için hazırlanan konteynerlerin ne derece yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltildi. Eğitimcilerin %50'si (n=5) konteynerlerin etkisini "iyi", %30'u (n=3) "orta" ve %20'si (n=2) "çok iyi" diye değerlendirdi.

☀ Eğitimcilerle proje kapsamında verilen eğitim ve süpervizyonlardan öğrendikleri bilgi ve becerileri öğrenciler ve ailelerle yürüttükleri çalışmalarda ne düzeyde kullandıkları soruldu. Eğitimcilerin %50'si (n=5) "kullandım", %30'u (n=3) "hep kullanıyorum", %10'u (n=1) "biraz kullandım" ve %10'u (n=1) "hiç kullanmadım" yanıtını verdi. Ayrıca eğitimcilerin tamamı bu becerilerin mesleki gelişimleri açısından kalıcı olduğunu paylaştılar.

☀ Eğitimcilerle eğitimde öğrendikleri hangi konudaki bilgileri uygulamaları sırasında sıklıkla kullandıkları soruldu. Eğitimcilerin tamamı sorun davranışlarla baş etme stratejilerini kullandıklarını belirtti. Yeni beceriler kazandırma, sorun davranışları önleme ve iletişim becerilerini kazandırma sıklıkla kullanılan diğer konulardır. Eğitimcilerin hangi bilgileri hangi sıklıkla kullandıklarına dair dağılım Grafik 3'e gösterilmektedir.

Grafik 3: Eğitimlerin sıklıkla kullandıkları eğitim konuları

 Eğitimcilere eğitimde kazandıkları bilgilerin daha kalıcı ve uygulamalarda kullanılabilir olması için önerileri soruldu. Eğitimcilerin çoğu *“uygulamalı ve yüz yüze eğitimlerin daha sık olması”* ve *“sürekli ve daha kapsamlı eğitimler olması”* önerilerini sundular. Eğitimci 6 *“düzenli ve aktif olarak iletişimde olarak”*, Eğitimci 9 ise *“daha fazla örnek vaka ve farklı kurumlarda incelemeler”* biçiminde görüşlerini paylaştılar. Eğitimci 2 ise *“ailelerin de desteklenerek otizmlili bireylerin sosyal kültürel becerilerinin pekiştirilmesi”* biçiminde aile katılımına dikkat çekti.

 Eğitimcilere *“Sizce deprem bölgesindeki otizmlili çocuklar, gençler, aileleri ya da siz öğretmenleri için başka ne gibi çalışmalar yapılabilir?”* sorusu yöneltildi. Eğitimciler *“hem aileler hem de öğretmenler için psikolojik desteklerin artırılması”*, *“aile eğitimi yapılması”*, *“psikososyal ve kültürel faaliyetlerin daha sık yapılması”* ve *“öğrenciler için istihdam çalışmaları”* önerilerini paylaştılar. Eğitimci 5 *“Ailelerin psikolojik destekleri artırılmalı, çocuklarına karşı olan hijyen bakımı artırılmalı. Eğitim ve öğretimde devamlılığı sağlayan çalışmalar yapılmasını öneririm. Öğretmenler için de psikolojik destek artırılmalı ve o motivasyonu artıracak faaliyetler yapılmalı.”* diyerek psikolojik desteğe olan gereksinimi vurguladı. Eğitimci 9 ise *“Eğitmenler için motivasyon ve moral artırıcı kamp veya etkinlikler yapılabilir. Öğrencilerimiz içinse istihdama yönelik çalışmalar yapılabilir”* diyerek farklı grupların farklı gereksinimlerini vurguladı.

Ailelerden Elde Edilen Veriler

Toplam 10 aile bireyi ile telefon görüşmesi yapıldı. Veriler aşağıda iki başlık altında sunulmaktadır.

Demografik bilgiler: Bu kapsamda, aile bireylerinin cinsiyetleri, meslek durumları, çocuklarının tanı durumları, ek yetersizlikleri ve yaşları hakkında bilgiler elde edildi.

 Aile bireylerinin büyük çoğunluğunun cinsiyeti kadındır (n=9), bir aile bireyi erkektir. Kadınların tamamı ev hanımıyken, baba hizmet sektöründe çalışmaktadır. Bu durum, bakım ve eğitim süreçlerinde annelerin daha aktif rol üstlendiğini göstermektedir.

 Çocukların yaş dağılımına bakıldığında, önemli bir kısmının ergenlik döneminde olduğu görülmektedir. Çocukların büyük bölümü (n=6) 13-18 yaş aralığındadır, daha az sayıda çocuk (n=4) 7-12 yaş grubunda yer almaktadır.

 Çocukların tanı durumu incelendiğinde, çocukların çoğunun (n=9) otizm tanısına sahip olduğu, bunun yanı sıra çoklu yetersizlik (örn., epilepsi, zihin yetersizliği) gibi

eş tanılarının da bulunduğu görülmektedir.

Proje faaliyetlerinin etkisine ilişkin deneyim, görüş ve öneriler: Aile bireylerine projenin genel etkisine, spor ve günlük yaşam evi konteynerlerine ve aile eğitimlerine ilişkin görüş ve önerileri soruldu. Bulgular aşağıda yer almaktadır.

Aile bireylerine “*Deprem Bölgesindeki Otizmli Gençler İçin Spor ve Yaşam Becerileri Projesi'nin çocuğunuzun yaşamına nasıl bir etkisi oldu?*” sorusu soruldu. Yanıtların neredeyse tamamı (n=8) olumlu etki vurgusu içermektedir. Aile bireyleri özellikle;

Çocukların ev dışında güvenli bir ortama erişmesi,

Fiziksel aktivite fırsatı bulmaları,

Günlük rutinlerin yeniden oluşması,

Ev içindeki huzursuzluk ve sorun davranışların azalması gibi etkileri ifade etti.

Aile bireyi 3 “*Spor iyi oldu, gerginliğini alıyordu. Eve gelince biraz sakinleşmiş oluyordu. Konteyner küçük, sıkılıyor. Öbür okullar tatil olduğunda ve oraya gittiğinde faydasını görüyordum.*” diyerek spor ortamının çocuğu üzerindeki etkisini paylaştı. Sınırlı sayıda aile (n=2) ise sürece dair daha nötr ya da sınırlı etki bildirdi.

Aile bireylerine “*Çocuğunuz konteynerlerden yeteri kadar yararlanabildi mi?*” sorusu soruldu. Yanıtların %60'ı (n=6) konteynerlerden yeterli düzeyde yararlandığını belirtirken, %40'lık kısım (n=4) ise katılımın dönemsel olarak değiştiğini, okul açılması veya başka kurslara yönelme gibi nedenlerle sürekliliğin zaman zaman azaldığını ifade etti. Aile bireyi 7 “*Katkısı oldu hayatımıza. Bir de sağolsun kaliteli hocalar var ve çocuklarla vicdanlı biçimde birebir ilgilendikleri için verimli oluyordu. Çocukların bu ilgiyi hissetmesi bağ kurması gerek. O açıdan da şanslıydık.*” sözleri ile eğitimci memnuniyetini dile getirdi. Aile bireyi 5 “*Evet, biz hep yararlandık. Sonbaharda kapattılar, inan ki çok üzüldük. Bizim için çok kötü oldu. Kızım faydalanıyordu. Benim için çok kötü oldu. Haftanın bir günü spora gidiyordu. Bir gün de atölye vardı. Bayağı düzelmmişti buranın sayesinde*” diyerek konteynerlerin 3 hafta süreyle kapatılmasının yaşamlarına etkisini vurguladı.

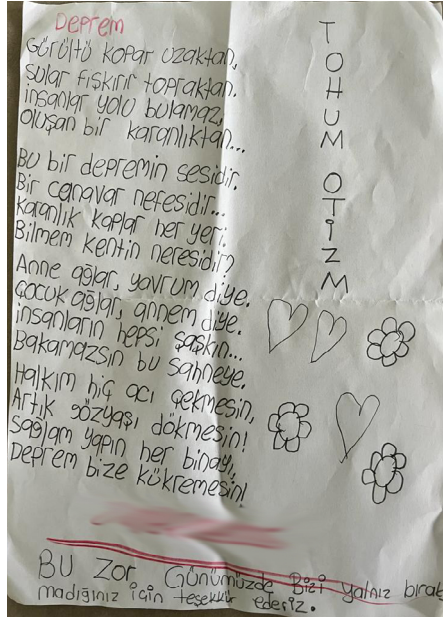
Aile bireylerinin %70'i (n=7) “*Proje kapsamında yapılan aile eğitimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?*” sorusunu olumlu ve yararlı olarak yanıtladılar. Olumlu değerlendirmelerde öne çıkan temalar:

- ☀️ Günlük yaşam becerilerini destekleme konusunda bilinç artışı,
- ☀️ Sorun davranışlara daha yapılandırılmış yaklaşım,
- ☀️ Çocukla iletişimde güven artışıdır.

Aile bireyi 7 “Eğitimler çok güzeldi. Ben ikisine katılabildim. Bilmediğimiz konularda, çözemediğimiz bize ağır gelen durumlarla ilgili bilgi aldık, çözmemize yardımcı oldu, çok kaliteliydi bence. Devam etmesini isteriz. Özellikle bir ara ergenlik eğitimi verilmişti, bunların günlük hayatta çok artılarını gördük” diyerek aile eğitimlerinin günlük yaşamlarına olan katkısını paylaştı. Ayrıca ailelerin %50’si öğrendikleri bilgileri çocuklarıyla günlük yaşamlarında kullanabildiklerini belirttiler.

Aile bireylerine “Ailelerin yaşam kalitelerini artırmak ve çocukların bağımsız yaşam becerilerini geliştirmek için farklı çalışmalar yapılabilir mi?” sorusu yöneltildi. Yanıtların %80’i (n=8) yeni ya da devam eden çalışmalara ihtiyaç olduğunu belirtti. En sık dile getirilen öneriler;

- ☀️ Eğitim faaliyetlerinin sürekliliğinin sağlanması,
- ☀️ Ailelere yönelik psikolojik desteklerin artırılması,

Sosyal ve kültürel etkinliklerin çoğaltılması,

Gençlere yönelik istihdam ve mesleki beceri programlarının geliştirilmesidir.

Görüş ve önerileri alınan kamu görevlisi ise *“Eğitmenlerimiz seminerlerden faydalandı, birçok konuda bakış açımız çok değişti bizim, zaten biz her şeye çok pozitif bakıyoruz. Otizmlili çocuk başaramaz diye bir cümle yok bizde.”* diyerek projenin öğretmenler üzerindeki etkisini paylaştı. Ayrıca *“Mesleki beceri kazandırmaya yönelik proje yapılabilir, ardından istihdam etmeye yönelik proje olabilir. Ayrıca çocukların engelsiz sağlık ocakları, engelsiz sağlık kabinlerine ihtiyacı var...”* sözleri ile sahada gereksinim duyulan çalışmaları vurguladı.

4. Sonuç ve Öneriler

6 Şubat depremlerinin ardından kesintiye uğrayan eğitim süreçleri, bozulan rutinler ve artan psikososyal riskler göz önünde bulundurulduğunda, proje hem eğitimcilerin mesleki kapasitesini güçlendirme hem de otizmlili çocuklar ve gençler için yapılandırılmış ve güvenli alanlar oluşturma açısından işlevsel bir model sunmaktadır. Eğitici eğitimine katılan eğitimcilerin ön test-son test puanlarındaki artış (ortalama %60’tan %82’ye) bilgi düzeyindeki anlamlı bir gelişime işaret etmektedir. Ayrıca sahada yürütülen gözlem ve süpervizyon çalışmaları bilgilerin uygulamaya aktarılmasını desteklerken, öğrencilerin eğitim ortamında etkinlikle meşgul olma düzeylerinin yüksek olması (%75-100) uygulanan öğretim düzenlemelerinin etkili olduğunu göstermektedir. Ailelerin büyük çoğunluğu projenin çocuklarının yaşamına olumlu katkı sağladığını belirtirken, özellikle spor ve günlük yaşam konteynerlerinin rutin oluşturma, gerginliği azaltma ve ev içi dengeyi destekleme açısından önemli olduğunu vurguladılar. Aile eğitimleri, ebeveynlerin sorun davranışlara daha yapılandırılmış yaklaşımlarını ve günlük yaşam becerilerini desteklemelerini kolaylaştırdı. Bununla birlikte fiziki altyapı sınırlılıkları, materyal çeşitliliğinin artırılması ve program sürekliliğinin güçlendirilmesi geliştirilmesi gereken alanlar olarak ortaya çıkmaktadır. Genel olarak proje, afet sonrası koşullarda otizmlili gençlerin eğitime erişimini ve psikososyal iyilik hâlini desteklerken, sahadaki insan kaynağını ve aile katılımını güçlendiren bütüncül bir müdahale modeli sunmaktadır.

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerinin ardından yürütülen bu projede elde edilen nicel ve nitel bulgular doğrultusunda, afet sonrası özel gereksinimli bireylere yönelik hizmetlerin planlanması ve uygulanmasına ilişkin bazı öneriler sunulmaktadır:

☀ Afet sonrası dönemde eğitimlerin kesintiye uğraması ve rutinlerin bozulması, otizmliler açısından gelişimsel riskleri artırmaktadır. Bu nedenle il ölçeğinde ve ulusal ölçekte afet müdahale planlarında özel gereksinimli bireylerin eğitim sürekliliğini ve psikososyal iyilik hâlini önceleyen yapılandırılmış destek modellerine yer verilmesi önerilmektedir.

☀ Saha gözlemleri, su altyapısı gibi temel fiziksel koşulların bazı özbakım ve günlük yaşam becerilerinin öğretimini sınırlandırabildiğini göstermiştir. Bu doğrultuda, afet bölgelerinde kurulacak özel eğitim alanları için; su altyapısı, yapılandırılmış öğretim alanları, görsel destek sistemleri, duyu düzenleme materyalleri ve spor alanlarını içeren asgari standartların belirlenmesi önerilmektedir.

☀ Eğitimi ve aile geribildirimleri spor ve fiziksel aktivitenin çocukların gerginliğini azalttığını ve günlük düzenin yeniden oluşmasına katkı sağladığını göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda, afet sonrası planlamalarda spor ve hareket temelli yapılandırılmış programlara sistematik biçimde yer verilmesi önerilmektedir.

☀ Aile görüşmelerinde hem proje faaliyetlerine ilişkin olumlu etkiler hem de psikolojik destek ve süreklilik ihtiyacı vurgulandı. Afet sonrası özel gereksinimli bireylerin bakımını üstlenen aile bireyleri için düzenli bilgilendirme toplantıları, ebeveyn destek grupları ve psikososyal destek hizmetlerinin planlanması önerilmektedir.

☀ Projeden yararlanan gençlerin önemli bir bölümünün ergenlik döneminde olduğu ve hem aileler hem de eğitimciler tarafından istihdam ve mesleki beceri programlarına ihtiyaç duyulduğu belirtildi. Bu nedenle afet sonrası müdahalelerde genç yaş grubuna yönelik mesleki yönelim, iş yaşamına hazırlık ve bağımsız yaşam becerilerini destekleyen programların erken dönemde planlanması önerilmektedir.

☀ Eğitimi geribildirimleri, uygulamalı ve düzenli süpervizyon çalışmalarının önemine işaret etmektedir. Bu nedenle afet sonrası bölgelerde görev yapan eğitimciler için düzenli saha süpervizyonu ve vaka toplantıları içeren sürekli mesleki gelişim modelleri oluşturulmalıdır.

☀ Bir afet sonrasında arama-kurtarma faaliyetlerinden geçici barınma alanlarına kadar her adımda kapsayıcı planlamalar yapılmalıdır. Bu alanlarda; gürültü, kalabalık ve belirsizlikten olumsuz etkilenen otizmliler için sessiz ve daha az uyaran içeren alanların planlanması ve kapsayıcı destek mekanizmalarının oluşturulması önerilmektedir.

EKLER

DEPREM BÖLGESİNDEKİ OTİZMLİ GENÇLER İÇİN SPOR VE YAŞAM BECERİLERİ PROJESİ - EĞİTİM PROGRAMI

Tarih: 10-14 Haziran 2025

Proje Yürütücüsü: Tohum Türkiye Otizm Erken Tanı ve Eğitim Vakfı

Proje Uygulama Yeri: Malatya Rönesans Konteyner Kent

Proje Süresi: 1 Mart 2025 - 31 Ocak 2026

Eğitim Konusu	Zaman	Süre
Birinci Gün: 10 Haziran		
Tanışma - Ön Test	09.30 - 10.30	1 saat
Otizmlili Spektrum Bozukluğu Nedir?	10.30 - 12.30	2 saat
Otizmlili Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Özel Eğitimi	13.30 - 16.30	3 saat
İkinci Gün:		
Otizmlili Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yeni Beceriler Kazandırma Oturum 1	09.30 - 12.30	3 saat
Otizmlili Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yeni Beceriler Kazandırma Oturum 1	13.30 - 16.30	3 saat
Üçüncü Gün:		
Açılış Etkinliği	10.30 - 12.30	2 saat
Otizmlili Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler ve İletişim Becerileri (Aile Bireyleri ve Öğretmenler)	13.30 - 16.30	3 saat
Dördüncü gün:		
Otizmlili Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Sorun Davranışlarını Önleme	09.20 - 12.30	3 saat
Otizmlili Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Sorun Davranışları ile Baş Etme	13.30 - 16.30	3 saat
Beşinci gün:		
Hijyen Becerilerinin Öğretimi	10.00 - 13.00	3 saat
Son Test, Değerlendirme ve Kapanış	13.00 - 14.00	1 saat

EĞİTİM PROGRAMI KAZANIMLARI

10-14 Haziran 2025 tarihlerinde gerekleŖecek eğitimler sonunda eğitime katılan retmenlerin kazanımları aŖađıda sıralanmıŖtır.

Konu 1: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler

1. Otizm spektrum bozukluğunu tanımlayabilecek,
2. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin özelliklerini sıralayabilecek,
3. Otizm spektrum bozukluğu hakkında doğru bilinen yanlıŖları betimleyebilecek,
4. Tohum Otizm Vakfı alıŖmaları hakkında bilgi sahibi olabileceksiniz.

Konu 2: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin zel Eğitimi

1. Bilim temelli uygulamalar hakkında bilgi sahibi olabilecek,
2. Uygulamalı davranıŖ analizinin ne olduğu ve neler yapılabileceğini bilecek,
3. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin eğitim ve kaynaŖtırma süreçlerini tanımlayabilecek,
4. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin istihdam süreçleri hakkında bilgi sahibi olabileceksiniz.

Konu 3: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yeni Beceriler Kazandırma

1. PekiŖtirmenin ne demek olduğu, pekiŖtire türlerini ve tarifelerini betimleyebilecek,
2. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere yeni bir beceri öğretirken etkili motivasyon sistemi oluŖturabilecek,
3. Yeni bir davranıŖ öğretirken davranıŖa Ŗekil verme uygulamasını kullanabileceksiniz.

Konu 4: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler ve İletifim Becerileri

1. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin iletiŖim becerilerini betimleyebilecek,
2. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin ortak dikkat geliŖimini betimleyebilecek,
3. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin jest kullanımlarını betimleyebilecek,

4. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylere iletişim becerilerini kazandırmada fırsat öğretimini kullanabilecek,
5. Alternatif ve destekleyici iletişim sistemlerini (ADİS) betimleyebileceksiniz.

Konu 5: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Sorun Davranışları Önleme

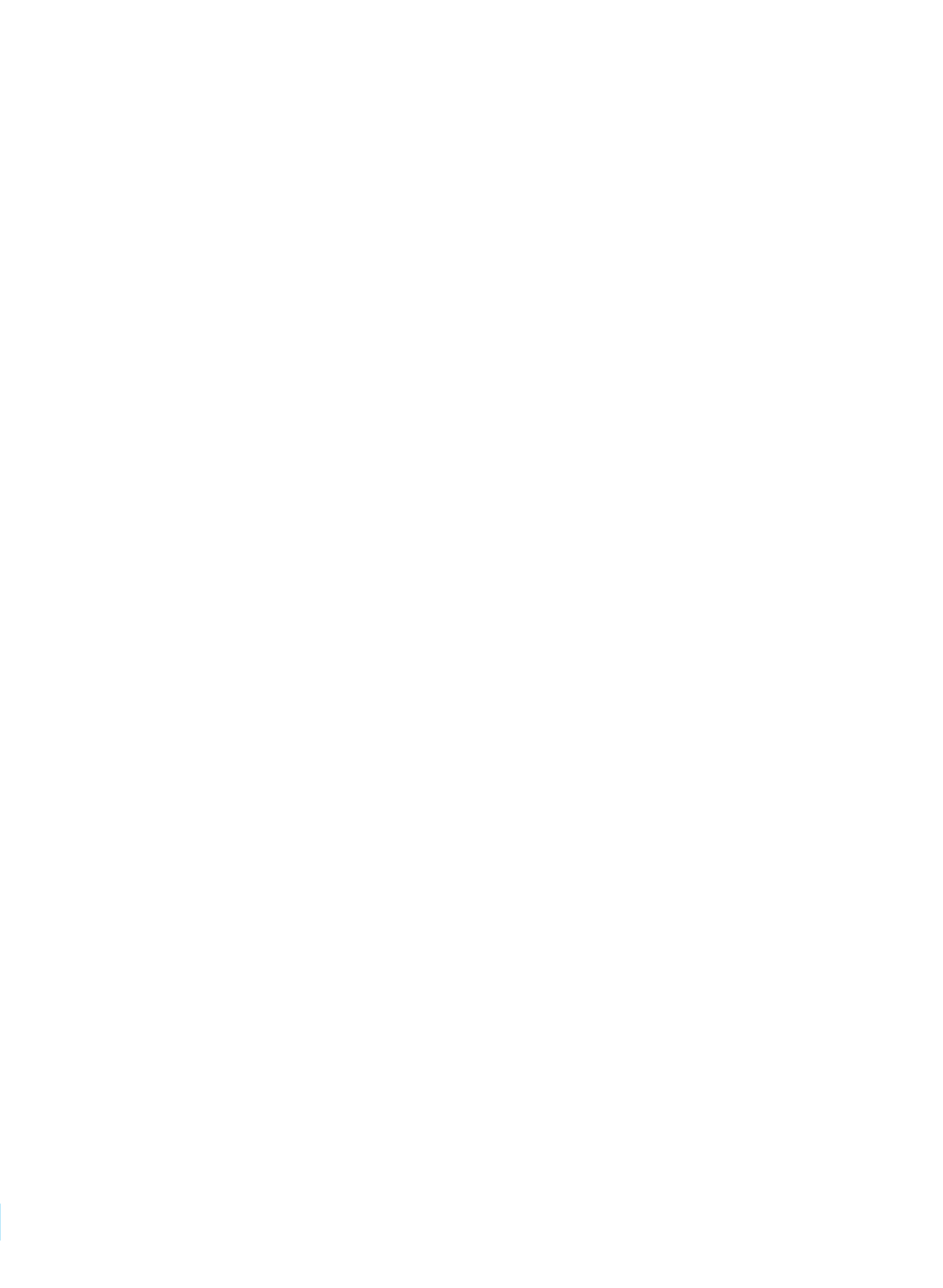
1. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerde sorun davranışlar ve işlevlerini betimleyebilecek,
2. Sorun davranışları önleme stratejilerini sıralayabilecek,
3. Ö-D-S kaydı tutabileceksiniz.

Konu 6: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Sorun Davranışlarıyla Baş Etme

1. Ayrımlı pekiştirme uygulamasını açıklayabilecek,
2. Söndürme uygulamasını açıklayabilecek,
3. Tepkiyi yarıda kesme ve yeniden yönlendirme uygulamasını açıklayabilecek,
4. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin olası sorun davranışlarını sıralayabileceksiniz.

Konu 7: Hijyen Becerilerinin Öğretimi

1. Kişisel hijyen becerilerini sıralayabilecek,
2. Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin kişisel hijyen becerilerini betimleyebilecek,
3. Hijyen becerilerinin öğretiminde kullanılan öğretim uygulamalarını betimleyebilecek,
4. Hijyen becerilerinin öğretiminde önemli noktaları açıklayabileceksiniz.

Tohum Otizm Vakfı Eğitim Kurumları
Cumhuriyet Mah. Abide-i Hürriyet Cad. No:39, 34380 Şişli/İstanbul
0212 248 94 30

Tohum Otizm Vakfı Genel Merkez
Ömer Avni Mahallesi, Dümen Sokak, Gümüşsuyu İş Merkezi No: 11,
Kat: 1, Daire: 4 Gümüşsuyu / Beyoğlu – İstanbul
0212 244 75 00 / 0212 244 75 04

✉ info@tohumotizm.org.tr

Şubat 2026

 gsb.gov.tr

 [gencliksporbak](https://www.instagram.com/gencliksporbak)

 [gencliksporbak](https://www.facebook.com/gencliksporbak)

 [gencliksporbak](https://www.linkedin.com/company/gencliksporbak)

 [gencliksporbak](https://www.x.com/gencliksporbak)

 tohumotizm.org.tr

 [tohumotizm](https://www.instagram.com/tohumotizm)

 [tohumotizm](https://www.facebook.com/tohumotizm)

 [tohum-otizm-vakfi](https://www.linkedin.com/company/tohum-otizm-vakfi)

 [tohumotizm](https://www.x.com/tohumotizm)